

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. vaste commissie voor Klimaat en Groene Groei
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Tjarda van der Vijver, advocaat
Ecolytico Legal
Jodenbreestraat 25
1011 NH Amsterdam

Amsterdam, 18 juni 2026

Betreft: position paper beleidsmatige aspecten verbod fossiele reclame (ronde tafel 25 juni 2026)

Hieronder volgt een beknopte weergave van de beleidsmatige en juridische aspecten van een mogelijk landelijk verbod op fossiele reclame. Deze weergave is gebaseerd op de ervaring die ik heb opgedaan door betrokkenheid bij juridische discussies over een fossiel reclameverbod, onder andere voor Nederlandse gemeenten en Reclame Fossielvrij. Op grond daarvan kom ik tot de volgende conclusies:

1. Een reclameverbod kan een bijdrage leveren aan minder consumptie. Reclame zet aan tot meer gebruik. Een verbod helpt juist om het gebruik te verminderen. Daarom bestaan er ook reclameverboden in andere sectoren, zoals voor tabak en gokken.
2. Een reclameverbod past bij een verantwoorde afbouw van fossiel. Nederland werkt aan een routekaart voor de uitfasering van fossiel. Een reclameverbod ligt in de rede als een van de eerste beleidsmaatregelen bij een uitfasering. Een uitfasering valt niet goed te rijmen met de mogelijkheid om het gebruik nog extra te stimuleren.
3. Een reclameverbod is juridisch houdbaar. Het verbod is geschikt om een legitiem doel te bereiken, en is proportioneel. Het voldoet aan de juridische randvoorwaarden.

Een reclameverbod kan een bijdrage leveren aan minder consumptie

Reclames roepen op tot consumptie die zonder die reclame niet zou hebben plaatsgevonden. Een reclameverbod kan aldus een bijdrage leveren aan het verminderen van consumptie. Ook op andere beleidsterreinen zet de overheid reclameverboden in gericht op het verlagen van de consumptie. Zo bestaat een verbod op reclame voor tabak en andere rookwaren.¹ Verder bestaat er een verbod op ongerichte gokreclames.² Afgelopen week nog kondigde het kabinet een aanscherping aan van die regels, met een algemeen verbod voor online gokreclames.³ Ten slotte is het kabinet bezig met een voorstel voor een verbod op kindermarketing voor ongezonde voeding.⁴

---

¹ Artikel 5 Tabaks- en rookwarenwet.

² Besluit ongerichte reclame kansspelen.

³ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2026/06/12/kabinet-scherpt-beleid-online-kansspelen-flink-aan>.

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/12/09/kindermarketing-van-ongezond-voedsel-wettelijk-ingeperkt>

Een reclameverbod past bij een verantwoorde afbouw van fossiel

Nederland is verplicht om adequaat klimaatbeleid te voeren.⁵ Overheden dienen een uiterste inspanning te leveren om *alles* te doen wat binnen hun mogelijkheden ligt, gericht op het beperken van de gemiddelde mondiale temperatuurstijging tot maximaal 1,5°C. Aangezien die drempel al bijna is bereikt, dienen overheden maatregelen te nemen gericht op een snelle afname van fossiele consumptie. Momenteel werkt Nederland in het kader van de mondiale afspraken van COP28⁶ aan een routekaart voor de verantwoorde afbouw van fossiel, in de vorm van de Actualisatie van het Nationaal Plan Energiesysteem.⁷

Een verbod op fossiele reclame is volgens wetenschappers logisch als maatregel vroeg in de beleidscyclus.⁸ Het zou dan ook passen als een van de eerste maatregelen van zo'n routekaart. Als het bredere beleid gericht is op het uitfasen van fossiele brandstoffen, ligt het niet voor de hand om de stimulering ervan te blijven toestaan. Zo was een reclameverbod in de tabakssector ook een van de eerste maatregelen. Afgelopen april vond een internationale conferentie plaats over fossiele afbouw, met Nederland als medevoorzitter.⁹ De inbreng van academici en NGO's noemden prominent het verbod op fossiele reclame, in een adem met het stoppen met fossiele subsidies.¹⁰ Dat volgde op eerdere oproepen tot een verbod op fossiele reclame van onder andere de secretaris-generaal van de Verenigde Naties,¹¹ evenals de *Special Rapporteur* op het gebied van mensenrechten in de context van klimaatverandering.¹² Volgend op deze adviezen heeft Frankrijk een routekaart gepubliceerd voor de afbouw van fossiel. In het elektrificatieplan van deze routekaart staat een fossiel reclameverbod genoemd als een van de eerste te nemen maatregelen.¹³

Een reclameverbod is juridisch houdbaar

Een reclameverbod dient gepaard te gaan met een adequate definitie en motivering. Het is een politieke afweging hoe breed de gebruikte definitie zal zijn. De wetgever zou inspiratie kunnen putten uit de definitie gehanteerd door de gemeente Den Haag voor haar lokale verbod op fossiele reclame.¹⁴ Ook diverse andere gemeenten hanteren een vergelijkbare definitie.¹⁵ De voorzieningenrechter van de rechtbank Den Haag heeft geoordeeld dat die definitie voldoende duidelijk is.¹⁶

Verder is een reclameverbod in lijn met de vrijheid van meningsuiting. Het Grondwettelijk recht op vrijheid van meningsuiting is niet van toepassing op handelsreclame.¹⁷ Ook het EVRM vormt geen obstakel. Op basis van het EVRM mag een overheid maatregelen nemen die de vrijheid van meningsuiting inperken zolang zij - kort gezegd - een legitiem doel op een evenredige wijze nastreeft. Daarvan is sprake, bevestigde ook de rechtbank in Den Haag.¹⁸ Het Europese Hof voor de Rechten van de Mens geeft

⁵ Deze verplichtingen volgen onder andere uit het Klimaatakkoord van Parijs, de Nederlandse en Europese Klimaatwet en de plicht tot het beschermen van mensenrechten. Zie ook Internationaal Gerechtshof 23 juli 2025, *Advisory Opinion in respect of climate change*; EHRM 9 april 2024 *KlimaSeniorinnen*; Hoge Raad 20 december 2019, *Urgenda*.

⁶ <https://unfccc.int/news/cop28-agreement-signals-beginning-of-the-end-of-the-fossil-fuel-era>.

⁷ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2026Z08078&did=2026D26487>.

⁸ <https://capableclimate.eu/fossil-fuel-ad-ban-support/>.

⁹ *First Conference on Transitioning Away from Fossil Fuels*.

¹⁰ Zie de bijdragen van de academici en NGO's op <https://transitionawayconference.com/contributions>.

¹¹ <https://unsdg.un.org/latest/announcements/dont-lose-courage-hope-secretary-generals-special-address-climate-action>.

¹² <https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc5942-imperative-defossilizing-our-economies-report-special>.

¹³ <https://www.economie.gouv.fr/actualites/presentation-du-plan-delectrification-des-usages#>. Zie maatregel #3: "*Interdire la publicité pour les énergies fossiles*".

¹⁴ Artikel 1:1 sub X Algemene plaatselijke verordening voor de gemeente Den Haag.

¹⁵ Andere gemeenten met een vergelijkbaar fossiel reclameverbod als in Den Haag zijn Arnhem, Amsterdam, Bloemendaal, Delft, Nijmegen, Utrecht en Zwolle.

¹⁶ <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBDHA:2025:6874>, r.o. 5.24.

¹⁷ Artikel 7, vierde lid, Grondwet.

¹⁸ <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBDHA:2025:6874>, zie o.a. r.o. 5.17.

lidstaten een ruime beoordelingsmarge (*margin of appreciation*) voor het beperken van reclames met een commercieel doel. Een reclameverbod zou juist batig zijn voor de bescherming van mensenrechten: het Nederlandse mensenrechtencomité NJCM¹⁹ en de Hoge Commissaris voor de Rechten van de Mens van de Verenigde Naties²⁰ pleiten dan ook voor een fossiel reclameverbod.

Ook is een reclameverbod in lijn met het EU recht. De Unierechtelijke toets gaat in essentie over proportionaliteit: (i) draagt de maatregel bij aan een legitiem doel (oftewel: is de maatregel geschikt), (ii) is de maatregel noodzakelijk en (iii) is de maatregel evenredig? Het Europese Hof van Justitie heeft zich eerder gebogen over andere reclameverboden (bijvoorbeeld een verbod op alcoholreclame), en geoordeeld dat dergelijke maatregelen inderdaad gerechtvaardigd kunnen zijn. Daarvoor is van belang of er een goede motivering is. In dit geval ligt er een groot aantal adviezen aan de regering die erop wijzen dat een reclameverbod een geschikte en adequate maatregel is (o.a. van WKR, TNO, PBL en WRR).²¹ Voor de juridische toets is overigens niet relevant of de maatregel het volledige probleem (klimaatverandering) wegneemt, maar of het een bijdrage kan leveren aan de doelstelling van minder fossiele consumptie.²² Daarvan is evident sprake.

Ik hoop dat de bovenstaande observaties bijdragen aan de beraadslagingen in de Tweede Kamer. Ik ben beschikbaar in het geval van eventuele vragen.

Tjarda van der Vijver, advocaat (Tjarda.vanderVijver@ecolytico.com)

---

¹⁹ <https://njcm.nl/actueel/njcm-pleit-voor-landelijk-verbod-op-fossiele-reclame/>.

²⁰ <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/issues/climatechange/24-11-06-HC-letter.pdf>, p. 2.

²¹ Wetenschappelijk advies 25 oktober 2023: Een verbod op fossiele reclame: essentieel, maar niet voldoende, p. 6. <https://open.overheid.nl/documenten/19b34bce-d4eb-4b7a-8fea-3aa9e269bf44/file>; TNO, 'Anders consumeren om klimaatdoelen te halen' (2023), p. 31-32; Wetenschappelijke Klimaatraad, 'Met iedereen de transitie in' (2023), p. 42; Planbureau voor de Leefomgeving, 'Integrale Circulaire Economie Rapportage' (2023), p. 46; Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, 'Goede Zaken' (2023), p. 13 en p. 42; Raad voor Leefomgeving en infrastructuur, 'Weg van de Wegwerpmaatschappij' (2023), p. 41; CE Delft, 'True pricing van consumptiegoederen' (2025), p. 47 en p. 53; D&B, 'De gedragseffecten van maatregelen gericht op het verminderen van de koop prikkel' (2024), p. 6-7 en p. 10.

²² Dit is de discussie over het *drop in the ocean*-argument. Zie Hoge Raad 20 december 2019, *Urgenda* (ECLI:NL:HR:2019:2006), r.o. 5.7.7.; Europees Hof voor de Rechten van de Mens 9 april 2024, *KlimaSeniorinnen t. Zwitserland* (appl. no. 53600/20), r.o. 444; Internationaal Gerechtshof 23 juli 2025, *Advisory Opinion in respect of climate change*, r.o. 429.